

Doktrína “miery voľnej úvahy” (The Margin of Appreciation Doctrine) a judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu

JUDr. Jan Šikuta, Ph.D.¹

sudca

**Európsky súd pre ľudské práva
Štrasburg**

Abstract

The term “margin of appreciation”, The legal basis of the margin of appreciation doctrine, The margin of appreciation and the principle of proportionality, Policy grounds for margin of appreciation, Factors affecting the scope of margin of appreciation, Policy grounds favouring the margin of appreciation, The margin of appreciation and the European consensus, Demonstration of margine of appreciation doctrine on the S.H. & others v. Austria case, Conclusion

Key words

Margin of appreciation, principle of proportionality, positive obligation, European consensus, bioethics, reproductive rights, medically assisted procreation, assisted suicide, consent to medical examination or treatment, ethical issues concerning HIV, retention of finger print, cellular samples and/or DNA by authorities, the right to know one’s biological identity.

Termín “miera voľnej úvahy” (“the margin of appreciation”) sa postupom času stal súčasťou štandardného slovníka sudcov Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len “Súd”). Tento termín sa používa na označenie miery rozpätia manévrovacieho priestoru dovoleného členskému štátu Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len “Dohovor”), spôsobom, ktorým aplikuje štandardy dané Dohovorom, zohľadňujúc, berúc do úvahy jeho domáce konkrétne národné podmienky a okolnosti. Termín “miera voľnej úvahy” odkazuje na úroveň a rozsah, ktorý členský štát môže využiť pri vyhodnocovaní a posudzovaní faktických situácií a pri aplikovaní ustanovení, zakotvených v medzinárodných dohodách, týkajúcich sa ľudských práv.

Právny základ tejto doktríny môžeme nájsť vo francúzskom Conseil d’Etat, ktorý používa termín “margé d’appréciation”, ale rovnako dobre aj v systémoch administratívneho (správneho) práva, ako aj občianskeho práva európskych jurisdikcií. Najsofistikovanejšia a komplexná doktrína správnej (administratívnej) úvahy bola vyvinutá v nemeckej teórii a praxi, avšak táto administratívna úvaha (Ermessensspielraum) je omnoho užšia než miera voľnej úvahy používaná v práve Dohovoru².

¹ Autor článku je sudcom a názory v ňom vyjadrené sú jeho osobné

² Arai-Takahashi, Y.: The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR, Insentia, p. 2,3

Diverzita, rozdielnosť kultúrnych, historických, náboženských a právnych tradícií vo všetkých 47 členských štátoch Rady Európy ukázala v praxi, že je ťažké nájsť jednotný Európsky štandard ľudských práv. Ako poznamenal Waldock...”doktrína miery voľnej úvahy...je jednou zo záruk vytvorených Komisiou a Súdom ako zabezpečiť účinné uplatňovanie Dohovoru pri rešpektovaní suverénnych mocí a zodpovedností jednotlivých vlád členských krajín v demokracii.”³

Doktrína miery voľnej úvahy bola vyvinutá v snahe vytvoriť rovnováhu medzi na jednej strane národnými pohľadmi na ľudské práva a na strane druhej zabezpečiť jednotnú aplikáciu hodnôt Dohovoru. Je základnou súčasťou pôvodného zámeru, že Dohovor má slúžiť ako doplnkový systém k systémom národným. Bývalý tajomník Súdu Paul Mahoney prehlásil, že táto doktrína predstavuje “prirodzený produkt” rozdelenia mocí medzi národnými autoritami a štrasburskými orgánmi práva. Táto doktrína zároveň slúži k tomu, aby bolo možné zohľadniť konkrétne kultúrne a sociálne podmienky v daných národných spoločnostiach.⁴ Miera voľnej úvahy dáva flexibilitu, ktorá je potrebná k tomu, aby sa predišlo škodlivým konfrontáciám medzi Súdom a zmluvnými štátmi, ale zároveň oprávňuje Súd vyvažovať suverenitu členských štátov s ich záväzkami vyplývajúcich pre nich z Dohovoru.

Orgány Štrasburgu použili odkaz na “**mieru voľnej úvahy**” v troch kontextoch: v prípadoch vzťahujúcich sa ku konkrétnym právam a slobodám, vo veciach zákazu diskriminácie podľa článku 14 a v súvislosti s uplatnením derogačnej klauzuly podľa článku 15 Dohovoru.

Súčasťou doktríny miery voľnej úvahy je aj uplatnenie **princípu proporcionality**. Súd konzistentne uvádza, že princíp proporcionality je neoddeliteľnou súčasťou pri vyhodnocovaní práv individuálnych subjektov a všeobecného verejného záujmu spoločnosti.⁵ Znamená to, že medzi týmito dvomi konkurujúcimi si navzájom záujmami, právom jednotlivca a všeobecným záujmom verejnosti musí byť vytvorená “spravodlivá a rozumne dôvodná vyváženosť”. Súd vo svojej rozhodovacej činnosti aplikuje užší a konkrétnejší výklad významu princípu proporcionality deklarujúc, že rozumne dôvodný vzťah medzi použitými prostriedkami, vrátane ich obtiažnosti a dĺžky trvania, a na druhej strane sledovaným cieľom tak, aby neprímerane nezaťažil a neukrátil práva jednotlivca. Ak sa nájde rozumne dôvodná a spravodlivá vyváženosť, potom od národných úradov (autorít) sa očakáva a požaduje, aby sa pohybovali v takto nastavených hraniciach úvahy. Platí, že čím je intenzívnejší štandard proporcionality, tým úžšia je miera voľnej úvahy, ktorou sa národné authority môžu spravovať v priestore, v ktorom sa môžu pohybovať.

Zároveň sa naskytá závažná otázka, či miera voľnej úvahy je v súlade s myšlienkou ľudských práv. Centrálnou ideou medzinárodných ľudských práv je dať a zabezpečiť všetkým jednotlivcom “práva” vo vzťahu ku štátu. To znamená, že existujú chránené oblasti autonómie jednotlivca, do ktorých nie je možné za určitých okolností zasiahnuť. V tomto svetle potom sa javí, že tu nemôže byť priestor pre myšlienku o miere voľnej úvahy a o voľnej úvahe vôbec.

³ Waldock, H.: The Effectiveness of the System set up by the European Convention on Human Rights, 1980, HRLJ 1, at 9

⁴ Arai-Takahashi, Y.: The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR, Insentia, p. 3

⁵ Eissen, M.:The Principle of Proportionality in the Case Law of the European Court of Human Rights, MacDonald, Petzold, Matcher

Niektor môže povedať, že miera voľnej úvahy predstavuje spôsob vyvažovania medzi suverenitou členského štátu a kontrolnou mocou Súdu na tom základe, že systém uplatňovania a výkonu práv zakotvených v Dohovore závisí a odvíja sa od mandátu a súhlasu členských štátov Dohovoru. Prítomný však nepochybne je tu aj fakt, že medzi členskými štátmi Dohovoru existujú objektívne odlišnosti prameniace z rozdielnych tradícií, kultúr, náboženstva, jazykov a podobne. Nevyhnutnosť nájsť spravodlivú a rozumne dôvodnú vyváženosť predpokladá aj skutočnosť, že Dohovor bol vytvorený aj preto, aby zabezpečoval tie najnižšie spoločné minimálne štandardy ľudských práv.

Existuje variabilita rôznych faktorov ovplyvňujúcich rozsah miery voľnej úvahy – na jednej strane ide o také faktory, ktoré najskôr pravdepodobne budú zužovať rozsah národnej úvahy, ako napríklad slobodu prejavu, na strane druhej pôjde o také faktory, ktoré môžu na základe iných rovnako silných faktorov ísť smerom k opačnej strane spektra a mieru voľnej úvahy budú rozširovať, ako napríklad ochrana verejnej morálky.

Súd vo svojej dennej rozhodovacej činnosti a relatívne rozvinutej, bohatej judikatúre identifikoval tie faktory či prvky, ktoré sú rozhodujúce pre použitie širokej, alebo veľmi širokej miery voľnej úvahy až po tie prvky, ktoré sú rozhodujúce pre použitie veľmi úzkej miery voľnej úvahy, alebo dokonca ktoré nepripúšťajú použitie žiadnej voľnej úvahy. Súd vytvoril vo svojej praxi široký arzenál metodických koncepcií, ktoré hovoria v prospech použitia voľnej úvahy rovnako dobre ako tie, ktoré naopak vyžadujú a uprednostňujú veľmi podrobné skúmanie dôvodov, či je vôbec možné použitie voľnej úvahy vôbec.

Metodické koncepcie sa môžu zakladať alebo môžu mať veľmi úzky vzťah ku konkrétnym zvláštnostiam, osobitostiam národných spoločností, ako napríklad k **úvahe o morálke, národnej bezpečnosti, k predchádzaniu závažnej trestnej činnosti**, rovnako ako môžu mať vzťah ku dôvodom založeným na úcte k štátnej suverenite. Do tejto kategórie tiež patria **imigračné kontroly a volebné systémy** jednotlivých zmluvných štátov.

Súd uplatňuje doktrínu miery voľnej úvahy založenú na dvoch argumentoch:

- a) národné authority sú považované za povolanejšie ako sudcovia medzinárodných súdov v otázkach konkrétnej kultúry, tradícií, morálky alebo náboženstva v ich národnej spoločnosti, alebo
- b) v danej oblasti neexistuje buď jednotná koncepcia morálky medzi členskými štátmi, alebo ani žiadna stála a jednotná predstava o morálke v modernom veku, nakoľko štandardy hodnôt v tomto smere sa líšia od jednej spoločnosti k druhej a sa menia v dôsledku plynutia času.⁶

Metodické koncepcie sa môžu dotýkať záležitostí, ktoré môžu spadať pod **sociálne a hospodárske záležitosti** členského štátu, vrátane politiky vzdelávania, či práva na majetok. V prípade tohto typu prejednávanych vecí Súd uplatňuje doktrínu miery voľnej úvahy:

- a) založenú na premise, že národné authority sú považované za viac kompetentné zvážiť a vyhodnotiť sociálne potreby krajiny ako sudcovia medzinárodného súdu, alebo

⁶ Arai-Takahashi, Y.: The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR, Insentia, p. 207

- b) môže sa odvolať na skutočnosť, že v daných záležitostiach existuje široký, alebo žiadny Európsky konsenzus, alebo
- c) môže sa odvolať na skutočnosť, že v daných záležitostiach je daný pozitívny záväzok vyplývajúci z niektorého z práv zakotvených v Dohovore.

Koncepcia **pozitívneho záväzku** je jedna z najviac sa rozvíjajúcich koncepcií v jurisprudencii Súdu. Súd sa neustále drží toho, že pozitívne záväzky sú neoddeliteľnou súčasťou viacerých ustanovení Dohovoru. Napriek tomu, že väčšina ustanovení Dohovoru sú konštruované tak, že garantujú “negatívne” práva vyžadujúce od zmluvných štátov nezasahovať do nezávislosti a autonómie občanov, niektoré ustanovenia Dohovoru zároveň vyžadujú štáty vykonať pozitívnu činnosť s cieľom zabezpečiť plnú účinnosť záruk Dohovoru, napr. článok 8 Dohovoru a ďalšie, upravujúce osobné slobody, ale tiež ustanovenia Dohovoru, upravujúce práva, ktoré nie je možné obmedziť, t.j. absolútne práva podľa článkov 2 a 3 Dohovoru.

Doktrína miery voľnej úvahy vrátane ďalších, vyššie spomenutých metodických koncepcií slúžia ako prizma, cez ktorú človek môže rozoznať, porozumieť a vidieť niektoré systémové hodnoty, na ktorých je postavená funkčnosť Dohovoru, a ktoré pomáhajú odhaliť povahu a pragmatickosť tejto doktríny.

Komparatívna metóda, ktorá sa veľmi dôsledne sústreďuje na platné právo a prax v ostatných členských štátoch Rady Európy zohráva veľmi dôležitú úlohu v procese vyhodnocovania proporcionality predmetného použitého opatrenia v dotknutom členskom štáte. Táto sa zameriava na skutočnosť, či v danej oblasti existuje Európsky konsenzus na kontroverznú prejednávajúcu vec, či tento konsenzus je široký, rastúci alebo žiadny. Táto metodická koncepcia je Súdom uplatňovaná a používaná v jeho rozhodovacej praxi čoraz častejšie.⁷

Vývoj ľudského myslenia vo všeobecnosti nepochybne ovplyvňuje a bude ovplyvňovať aj posúdenie, že čo je dôvodné, čo je aktuálne. Napríklad pohľad na homosexualitu medzi dospelými v súkromí pred 50 rokmi a dnes. Súd v minulosti predvídavo zdôrazňoval pri mnohých príležitostiach, že Dohovor nebol dizajnovaný tak, aby vylučoval akceptáciu miestnych, lokálnych, regionálnych variácií. Poukazoval na to, že Dohovor priznáva primárnu úlohu ochraňovať a garantovať ľudské práva národným autoritám každého členského štátu. Dohovor je konštruovaný tak, aby dopĺňoval ustanovenia národného práva, ktoré ochraňujú ľudské práva a základné slobody. Dohovor stanoví len základné štandardy ľudských práv, ktoré je potrebné dodržiavať a k čomu sa zaviazali členské štáty. Dohovor a jeho orgány nešpecifikujú, a ani nemôžu špecifikovať detailne ako má byť uskutočnená vyváženosť medzi jednotlivcom a spoločnosťou vo všetkých 47 členských štátoch Rady Európy a v každom z nich, a ani sa nemôže pokúšať o harmonizáciu všetkých národných zákonov v tomto smere⁸.

Spôsob a metodika, akou Súd aplikuje doktrínu miery voľnej úvahy sa dá demonštrovať na nedávno prijatom rozsudku Veľkej Komory vo veci **S.H. a ďalší proti Rakúsku**⁹, ktorá vec sa týka článkov 8 a 14 Dohovoru. Predmetom sťažnosti je právna úprava podmienok umelého

⁷ E.g. S.H. and others v. Austria, Application No.: 57813/00

⁸ Lord Mackay of Clashfern: The Margin of Appreciation and the Need for Balance, in “Protection Human Rights: The European Perspective”, page 840, 842

⁹ S.H. and others v. Austria, Application No.: 57813/00,

oplodnenia v Rakúsku, kde doktrína miery voľnej úvahy, metodika Európskeho konsenzu, metodická koncepcia sociálnej acceptability, morálky a tradícií zohrali rozhodujúcu úlohu.

Predmetný prípad sa týka dvoch zosobášených párov, ktorí trpia neplodnosťou a potrebujú využiť medicínsky podporované techniky pre umelé oplodnenie, pričom nevyhnutne potrebujú darovanie vajíčka od tretej osoby a oplodnenie spermiami *in vitro*. Darovanie vajíčka od tretej osoby je podľa národného zákona úplne vylúčené a tiež je zákonom zakázané použitie vajíčka od tretieho darcu pre *in vitro* (mimomaternicové) oplodnenie. Zároveň domáca právna úprava umožňovala iné techniky umelého oplodnenia, konkrétne *in vitro* oplodnenie vajíčka spermiami získanými od manželov alebo registrovane spolužijúcich partnerov. Za výnimočných okolností domáca právna úprava umožňovala darovanie spermií od tretej osoby za predpokladu, ak sú tieto zavedené do reprodukčných orgánov ženy. Veľká Komora Súdu rozhodla, že nedošlo k porušeniu článku 8 Dohovoru, keď rakúske zdravotnícke zariadenia odmietli uskutočniť oplodňovacie techniky požadované sťažovateľmi dôvodiac:

“ Súd pripomína, že existuje mnoho faktorov, ktoré sa musia vziať do úvahy v prípadoch, keď je potrebné ustáliť rozsah miery voľnej úvahy, ktorú má členský štát k dispozícií, keď má rozhodovať o akomkoľvek prípade, týkajúcom sa článku 8 Dohovoru. V prípadoch obzvlášť dôležitých, týkajúcich sa existencie alebo identity, miera voľnej úvahy, ktorú má k dispozícií štát, bude v zásade obmedzená (*pozri Evans*, § 77)¹⁰.

Ale ak medzi členskými štátmi Rady Európy neexistuje konsenzus, či už pokiaľ ide o závažnosť záujmu, ktorý je predmetom sporu, alebo pokiaľ ide o najlepšie prostriedky ako tento záujem ochrániť, najmä ak ide o otázky, ktoré sa týkajú citlivých záležitostí morálky a etiky, miera voľnej úvahy bude širšia. (*pozri Evans*, § 77; *X., Y. and Z. v. the United Kingdom*, § 44; *Frette v. France*, no. 36515/97, § 41, ECHR 2002-I; *Christine Goodwin v. the United Kingdom* [GC], no. 28957/95, § 85, ECHR 2002-VI; and *A. B. and C. v. Ireland*¹¹, § 232).

Z dôvodov priamych a prebiehajúcich kontaktov s hlavnými silami svojej krajiny, štátne authority sú v zásade v lepšej, zodpovednejšej pozícií ako sudca medzinárodného súdu sformulovať názor, nie len názor týkajúci sa “skutočného obsahu na požiadavku morálky” v ich krajine, ale tiež zároveň na názor týkajúci sa zámeru nevyhnutosti prijať obmedzenia (*A. B. and C. v. Ireland*). Obvykle tu bude široká miera voľnej úvahy, ak sa požaduje a očakáva od štátu ustáliť vyváženosť medzi záujmami súkromného a verejného záujmu alebo práv uvedených v Dohovore. (*Evans*, § 77).

Súd poukazuje na skutočnosť, že v súčasnosti je tu jasný pozitívny trend v legislatívnej oblasti členských štátov, pokiaľ ide o darovanie spermií pre účely oplodnenia *in vitro*, čo zohľadňuje aj rastúci Európsky konsenzus. Tento rastúci konsenzus nie je zatiaľ zakotvený v dlhodobu tradičných princípoch a v právnych normách členských štátov, ale skôr odzrkadluje stav vývoja v obzvlášť dynamicky sa rozvíjajúcej oblasti práva a rozhodujúcim spôsobom tak nezužuje mieru voľnej úvahy dotknutého štátu.

Odkedy liečba mimomaternicového oplodnenia zavdáva dôvody pre citlivé otázky morálneho a etického charakteru oproti rýchlo sa meniacim a napredujúcim lekárskeym a vedeckým

¹⁰ Appl. No. 6339/05, Grand Chamber

¹¹ Appl. No. 25579/05, Grand Chamber

výskumom, a odkedy otázky, ktorých sa týka daný prípad predstavujú oblasť, v ktorej sa nedosiahol medzi členskými štátmi spoločný konsenzus, Súd dospel k záveru, že miera voľnej úvahy, ktorú štát má, musí byť široká. (*X, Y and Z v. the United Kingdom*, § 44).

Miera voľnej úvahy štátu v zásade sa vzťahuje na jeho rozhodnutie zasahovať v danej oblasti, a ak zasahuje, musí zadefinovať detailné pravidlá, ktoré majú za cieľ dosiahnuť vyváženosť medzi verejným záujmom a súkromným záujmom (*Evans*, § 82).

Toto však vôbec neznamená, že legislatívne riešenia na národnej úrovni nepodliehajú podrobnému prieskumu Súdom. Je v právomoci Súdu starostlivo vyhodnotiť argumenty, ktoré boli zohľadnené v legislatívnom procese a ktoré viedli k návrhom akceptovaným zákonodarcom, a tiež určiť, či v danom prípade bola spravodlivá vyváženosť medzi konkurujúcimi záujmami štátu a tými, ktorí boli priamo dotknutí legislatívnymi úpravami.

Súd je toho názoru, že záujmy založené na morálnych úvahách alebo na sociálnej akceptabilite sa musia brať vážne v rámci citlivej oblasti, akou je umelé oplodnenie. **Neexistujú samostatne dostačujúce dôvody pre úplný zákaz špecifických techník umelého oplodnenia, akým je darovania vajíčka. Napriek tomu, široká miera voľnej úvahy daná členskými štátmi, ako aj právny rámec odporúčaný pre tento účel musí byť formovaný zodpovedajúcim spôsobom, umožňujúcim vziať do úvahy rôzne legitímne záujmy.**

Súd rešpektuje rakúsky právny poriadok, ktorý upravuje rozdielne možnosti umelého oplodnenia, týkajúceho sa darovania vajíčka. Obdobná úprava bola prijatá vo viacerých členských štátoch Rady Európy. Akokoľvek, zásadná otázka, pokiaľ ide o článok 8 Dohovoru nespočíva v tom, či zákonodarca mohol prijať iné riešenia, ktoré by dôvodne mohli predstavovať spravodlivé vyváženie, ale či, pri vyvažovaní v momente, keď toto bolo aktuálne, rakúsky zákonodarca prekročil mieru voľnej úvahy, ktorá mu prislúchala podľa daného článku Dohovoru (*Evans*, § 91). Pri určovaní tejto otázky Súd prikladá určitú dôležitosť aj skutočnosti, ako bolo spomenuté vyššie, že v danej otázke tu nie je dostatočne etablovaný Európsky konsenzus, pokiaľ ide o povolenie darovania vajíčka na účely oplodnenia *in vitro*. “

Na tomto prípade som len v krátkosti demonštroval jeden z mnohých prípadov, týkajúci sa bioetiky, ktorými sa Európsky súd pre ľudské práva vo svojej histórii zaoberal. Pre vytvorenie si lepšieho obrazu o rozsahu a rôznosti prípadov, len stručne môžem uviesť, že to boli prípady reprodukčných práv, diagnostika v prenatalnom veku (*Draon v. Francúzsko*), právo na zákonnú aborciiu (*D. v. Írsko*), lekárske asistované počatie (*Evans v. Spojené kráľovstvo*), asistovaná samovražda (*Pretz v. Spojené kráľovstvo*), súhlas s lekárskeým vyšetrením (*Jalloh v. Spolková republika Nemecko*), súhlas na gynekologické vyšetrenie či sterilizačnú operáciu (*V.C. v. Slovensko*), etické záležitosti týkajúce sa osôb postihnutým vírusom HIV (*N. v. Spojené kráľovstvo*), odobratie odtlačkov prstov, bunčových vzoriek alebo DNA úradnými autoritami (*S. a Marper v. Spojené kráľovstvo*), právo na informáciu o biologickej identite (*Kautzor v. Spolková republika Nemecko*), alebo aj prípady, v ktorých Súd citoval Oviedo Dohovor o ľudských právach a biomedicine zo 4. Apríla 1997 (*Evans v. Spojené kráľovstvo*).

Zhrnutie

Bolo by správne položiť si otázku, či je nevyhnutne vhodné pre Súd zaoberať sa existenciou Európskeho konsenzu vo vzťahu k šírke miery voľnej úvahy v konkrétnom kontexte. Problém s týmto prístupom je v tom, že vytvára jednosmernú cestu: akonáhle konsenzus sformoval určité právo alebo slobodu v súlade s Dohovorom, alebo že určitá výnimka musí byť limitovaná do určitej miery, bude potom obtiažne pre každú členskú krajinu presunúť rovnováhu späť smerom ku kolektívnym záujmom, aj ak že ich pozícia ktorá bola prijatá môže byť oddôvodnená ako Dohovorom samotným, tak aj úvahami o národných potrebách a záujmoch. Princíp subsidiarity má character podstatného významu a doktrína miery voľnej úvahy je doktrínou pragmatickou, praktickou a spravodlivou.

Harmonizácia ochrany ľudských práv nemá za cieľ zničiť bohatú rozdielnosť tradícií, kultúr a civilizácií, ktoré v súčasnosti existujú v Európe, ale jednoducho ponúkajú rovnosť ochrany všetkých, ktorí žijú v prostredí jurisdikcie zmluvných štátov Rady Europy a Dohovoru napriek tomu, že cesta a spôsob ochrany zvolený niektorými z nich za určitých okolností je iný a odlišuje sa od ostatných.

Niektorí komentátori sú toho názoru, že doktrína miery voľnej úvahy predstavuje zlyhanie Súdu v tom smere, že nezhostúje sa svojej povinnosti a poslania naplňať Dohovor. Títo komentátori vychádzajú z toho, že voľná úvaha prichádza do úvahy len vtedy, keď bolo zistené porušenie práva. Ak by existovali vždy len "tie správne" odpovede, takýto argument by mohol byť správny. Ale v skutočnosti široký rozsah termínov Dohovoru umožňuje aj širokú variáciu rôznych interpretácií, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že rozhodnutia Súdu sú prijímané väčšinou a vývojom interpretácie Dohovoru v plynúcom čase.